

SZAKMAI ÉS PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓ

A Savaria Történelmi Karnevál Közhasznú Közalapítvány 2025. évi működéséről

A Savaria Történelmi Karnevál Közhasznú Közalapítvány 2025-ben is kiemelkedő szerepet játszott Szombathely és a tágabb régió kulturális, örökségvédelmi és közösségépítő életében. A szervezet szakmai tevékenységét ebben az évben két meghatározó pillér jellemezte: egyrészt az Európai Unió támogatásával megvalósuló, határon átnyúló strukturális együttműködés, másrészt a hazai Nemzeti Kulturális Alap (NKA) által támogatott, magas színvonalú kulturális és művészeti programsorozatok. A Közalapítvány küldetésének alapja a muzeológiai igényesség, az élménypedagógiai megközelítés és a hagyományörzés harmonikus ötvözése. Ezen elvek mentén a szervezet nem csupán passzív őrzője a múlt értékeinek, hanem aktív közvetítője is, amely a történelmi örökséget a modern társadalmi diskurzusok és a fenntartható turizmus szolgálatába állítja. A 2025-ös naptári év szakmai eredményei híven tükrözik a Közalapítvány azon törekvését, hogy a helyi közösségeket bevonva, fenntartható és szakmailag megalapozott programokat hozzon létre.

1. A Közalapítvány működése és együttműködései (2025)

A Közalapítvány 2025-ben is kiemelt figyelmet fordított a takarékos, felelősségteljes és megfontolt gazdálkodásra, jóllehet nap mint nap gazdasági nehézségekkel küzd.

Az eszközállomány hatékony kezelése érdekében a Közalapítvány szerződésben rögzítette a megmaradt, összesen 12 008 825 Ft bruttó értékű vagyonelemek ingyenes használatba adását a Savaria Nonprofit Turizmus Kft. részére. Ezen vagyonelemek és eszközök pontos könyveléstechnikai felülvizsgálata és egyeztetése a tárgyévben maradéktalanul megtörtént, biztosítva a jogi és számviteli megfelelést.

A Közalapítvány által még 2015-ben átvett, közel 33 millió forintos (pontosan 32 984 512 Ft) történelmi adósságteher a következetes, több éven át tartó szigorú pénzügyi fegyelemnek és strukturált adósságrendezésnek köszönhetően 2025 végére teljesen megszűnt. Az alapítvány külső adósságállománya mára elérte a 0 forintot, amely kiemelkedő pénzügyi stabilitást és tiszta lapot biztosít a szervezet jövőbeli szakmai kezdeményezéseihez.

2. Pénzügyi beszámoló és mérlegadatok (2025)

A Közalapítvány 2025. december 31-i mérlegfőösszege 28 919 eFt volt, amely híven tükrözi a szervezet vagyoni helyzetét és az év során kezelt forrásokat. Az alábbiakban részletesen bemutatásra kerül a mérleg, valamint az eredménykimutatás szerkezete, rávilágítva a bevételek és ráfordítások belső arányaira.

A szöveges szakmai beszámoló részletes adatai alapján a realizált bevételek forrás szerinti pontos bontása a következőképpen alakult forintban kifejezve. Ezek a források biztosították a szakmai feladatok végrehajtását és a likviditás megőrzését:

- NKA Épített emlékezet pályázati támogatás: **1 000 000 Ft**
- NKA Gyere velünk húsvétolni! pályázati támogatás: **650 000 Ft**
- NKA A nő térben és időben pályázati támogatás: **1 300 000 Ft**
- Jelmezbérlés bevétele a tárgyévben: **1 500 000 Ft**
- Személyi jövedelemadó 1% (SZJA) felajánlások: **78 150 Ft**
- SIHU HOUSES to go programsorozat ERFA támogatás: **1 060 582 Ft**
- Szombathely Megyei Jogú Város (SZMJV) önkormányzati támogatása: **300 000 Ft**

Az Auditvonal Kft. képviseletében eljáró Guttmann Gabriella kamarai tag könyvvizsgáló a Közalapítvány 2025. évi számviteli beszámolóját megvizsgálta, és arra vonatkozóan korlátozás nélküli, tiszta független könyvvizsgálói jelentést (záradékot) adott ki.

3. A Jelmeztár működése és értéke

A Savaria Történelmi Karnevál Közhasznú Közalapítvány egyik legjelentősebb és legértékesebb tárgyi és kulturális vagyoneleme a Jelmeztár, amely a történelmi hűség megőrzését és a látogatói élmény gazdagítását szolgálja. A Jelmeztár teljes bruttó nyilvántartási értéke 24 037 416 Ft-ot tesz ki, amely jól mutatja az évtizedek alatt felhalmozott és karbantartott eszközállomány volumenét. Ezen összértéken belül a statisztika jelmezek értéke 14 909 783 Ft-ot, míg az egyedi tervezésű karakter jelmezek értéke 9 127 633 Ft-ot képvisel. Az alapító Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata ebből az állományból 17 651 000 Ft-ot apport formájában, nem pénzbeli hozzájárulásként bocsátott a Közalapítvány rendelkezésére a szervezet alapításakor.

A Jelmeztár fenntartható működtetése és a saját bevételek növelése érdekében a kuratórium meghatározta a 2026. évi Savaria Történelmi Karnevál idejére tervezett jelmezkölcsönzési tarifákat. A differenciált árazás a ruhák kidolgozottságát, korhűségét és értékét tükrözi, biztosítva a széles körű hozzáférést a lakosság és a résztvevők számára egyaránt:

4. Interreg VI-A „HOUSES to go” (SIHU00108) projekt

A Közalapítvány 2025-ben új partnerként kapcsolódott be a SIHU00108 azonosítószámú, „Tovább a Tájházak útján - Együttműködés az önfenntartóvá válás érdekében” (rövid címén HOUSES to go) című projekt megvalósításába. Az Interreg VI-A Szlovénia-Magyarország Program (2021-2027) keretében zajló, 36 hónapos (2024. október 1. - 2027. szeptember 30.) futamidejű projekt alapvető célja, hogy a fenntartható turizmus fejlesztésén keresztül elindítsa a határtérség tájházait a társadalmi-gazdasági önfenntartóvá válás útján. A projekt a népi építészet értékeinek megőrzése mellett a helyi közösségek fejlesztését és az idegenforgalmi kínálat professzionalizálását célozza. A Közalapítvány elszámolható összköltségvetése a projektben 70

000,00 EUR, amelyből az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) támogatása 50%, a hazai társfinanszírozás 45%, míg az Alapítvány által biztosított saját önrész 5%, azaz 3 500,00 EUR.

A projekt partnerségét a Pannon Helyi Termék Nonprofit Kft. mint vezető partner, a szlovén Si.Energija, a Savaria Közalapítvány és a szlovén PRJ Halo alkotja. A Közalapítvány feladata a muzeológiai szakmaiság, a néprajzi szempontok és az élménypedagógiai megközelítés integrálása, építve a Savaria Múzeumhoz tartozó Vasi Skanzennek fennálló szoros együttműködésre és a szervezet gazdag rendezvényszervezési tapasztalataira. A feladatok ellátásához a Közalapítvány két teljes munkaidős szakembert foglalkoztatott 2025 januárjától: Makranczi Zsolt projektkoordinátort, aki a teljes körű adminisztrációért, a JEMS rendszerben történő jelentésekért és a pénzügyi elszámolásokért felelt, valamint Ungvári-Kmellár Viktória Ildikó szakmai megvalósítót és mentort, aki a szakmai tartalomfejlesztést és a tájházak mentorálását koordinálta. A szakmai megvalósítói feladatokat a tárgyévben átmenetileg (2025. február 1. és május 31. között) Tarr Előd Miklós látta el.

A 2025-ös évben elvégzett szakmai tevékenységek főbb szakaszai a következők voltak:

Az év első negyedévében a szakmai munka a módszertani megalapozásra irányult. Elkészült a tájházak önfenntartóvá válásának szempontrendszer-javaslat és a lakossági igényfelmérés kérdőíveinek összeállítása. A Közalapítvány feldolgozta a 2025 márciusában elkészült kutatási jelentést, amely a látogatói motivációkat mérte fel.

A második és harmadik negyedévben kidolgozásra került a tájházi önfenntartás módszertanát rögzítő kézikönyv, és megkezdődött a tematikus programcsomagok tervezése. Előkészítették a 24 hónapos mentorprogram nyilvános pályázati felhívását, melyre tíz magyarországi jelentkezés érkezett. Az értékelést követően nyolc tájházat választottak ki, melyből négy közvetlenül a Közalapítvány mentorálási körébe került.

Az év utolsó negyedévében, 2025. október 1-jével elindult a személyes, helyszíni mentorálás a kijelölt négy tájházban: 1) Cádi Pincesor Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény, 2) Hegyhátszentpéteri Tájház és Kovácsműhely, 3) Horvát Nemzetiségi Tájház és Emlékház, 4) Zalaszentgyörgyi Porta Tájház. A mentor havonta látogatta a helyszíneket (2025-ben összesen 12 látogatás valósult meg), vizsgálva azok működését, erőforrásait és SWOT-analízist készítve. A mentori munkát felkészítő napok támogatták (október 27-én Vasváron és december 2-án online). Kidolgozták a hat tematikus rendezvényfelhívás (gasztronómia, kézművesség, kultúra, aktív turizmus, építészet, egészség) kereteit, és megkezdődött a 2026. április 20-án a Vasi Skanzenben esedékes kétnyelvű „Vendégfogadás és gyűjteménykezelés” workshop szakmai előkészítése.

5. Nemzeti Kulturális Alap (NKA) szakmai programok részletes beszámolója

A Közalapítvány 2025-ben öt magas szakmai színvonalú, az NKA különböző kollégiumai által támogatott programot és rendezvénysorozatot valósított meg, melyek kiemelkedő látogatottság mellett mélyítették el a történelmi és kulturális ismereteket a helyi közösségek körében.

5.1. „A NŐ TÉRBEN ÉS IDŐBEN” előadás- és rendezvénytársorozat

Az Iseum Savariense Régészeti Műhely és Tárházban rendezett programsorozat (pályázati azonosító: 504108/14241, NKA Hagyomány- és Ismeretátadás Kollégiuma) a különböző női szerepeket, sorsokat és sztereotípiákat mutatta be az antikvitástól napjainkig, integrálva a különböző múzeumi tudományágak szakembereit.

A nyitórendezvényen, a „Genius Savariae – Isis a Római Birodalomban és a modern kori Magyarországon” című kiállítás finisszázsán Csapláros Andrea tartott felvezető előadást „Antik nők megjelenése a modern világban” címmel. Az interaktív tárlatvezetés során a Weöres Sándor Színház színművészei keltették életre Isis istennőt és a feltárásokat vezető Szentlélek Tihamért. A látogatók Isis csörgőjét ábrázoló tárgyalgó foglalkozáson vehettek részt.

A Szépségideálok (2025. november 27.) témakörben Horváth Bianka az ókori szépségápolást, Ungvári-Kmellár Viktória a paraszti kultúra ideáljait, míg Nagy Adrienn a polgári szépségideálok szoros fűzőit és társadalmi háttérét elemezte.

A Női szerepek és sztereotípiák (2026. január 29.) alkalmával Cebula Anna a miniatúrtextilek és a női intimitás kapcsolatát vizsgálta, Sztankovánszki Zita a falusi kultúra elvárásait mutatta be, Kelbert Krisztina pedig a feminista aktivistákkal kapcsolatos sztereotípiákat állította szembe a valós élettörténetekkel.

A Keresd a nőt! – Erős nők a háttérben (2026. február 12.) előadásokon Nagy Adrienn a háttérben maradó, de láthatatlan erőt képviselő nőkről, Czenki Zsuzsanna a 17-18. századi kalandornők sorsáról beszélt, míg Vig Károly a rovarvilág erős nőstényeinek biológiájával hozott izgalmas tudományos párhuzamot.

A zárórendezvényen (2026. március 8., Nőnapon és a Navigium Isidis ünnepén) Simmer Livia az őskori, Csapláros Andrea a római nők jogi helyzetét, Santa Barbara pedig a barbár világ női értékeit mutatta be. Ezt követően Szécsi Noémi író, Szipőcs Krisztina művészettörténész és Vandlik Katalin régész vettek részt kerekasztal-beszélgetésen Kelemen Zoltán színművész moderálása mellett. Az Oladi Technikum közreműködésével működő „római szalonban” ókori frizurák, smink és ruhák várták a vendégeket, akik emellett antik sistrumot is készíthettek.

5.2. „TESTRŐL ÉS LÉLEKRŐL – FILMKLUB ÉS FILMES MŰHELY”

A Szombathelyi Képtárban megvalósult sorozat (pályázati azonosító: 102108/01701 / 507108/02369, NKA Filmművészet Kollégiuma) a hajdani helyi művészmozi hagyományait élesztette újjá. A filmek az étkezést és a testiséget állították a középpontba, mint a társadalmi kapcsolatok és az érzelmek kifejezőeszközeit.

A „Veri az ördög a feleségét” című klasszikus vetítése előtt Mayer Rudolf, a Savaria Mozi igazgatója tartott kulisszatitkokat feltáró bevezetőt, amelyet élénk közönségbeszélgetés követett a filmbéli pazar lakomák szimbolikájáról.

Enyedi Ildikó „Testről és lélekről” című Oscar-jelölt filmje kapcsán a vágóhídi közös étkezésekből kiindulva Vágvölgyi Andrással beszélgettek a résztvevők a két zárkózott főhős romantikus és sokszor kínos nappali találkozásairól.

A „Taxidermia” vetítését követően Murai András filmtörténész és maga a rendező, Pálfi György elemezték a film nyers testiségét, a test-horror elemeket, Peter Greenaway hatását, Amon Tobin zenéjét, valamint a rendező tavaszi, „Tyúk” című új filmjét.

Az analóg filmes műhelymunka során a látogatók megismerkedtek a klasszikus felvevő-, vágó- és vetítőgépek működésével, majd 16 mm-es filmre manuálisan rajzolva és kísérletezve elkészítették saját 3 méteres (kb. 400 képkockás) rövid animációs filmjüket.

5.3. „GYERE VELÜNK HÚSVÉTOLNI!” családi nap

A Vasi Skanzenben megrendezett nagyszabású tavaszi családi nap (pályázati azonosító: 504107/07547) interaktív módon hozta közelebb a népi hagyományokat a fiatal generációkhoz.

A Kispajtánál Horváthné Szabó Andrea tavaszi mesekoncertje és foglalkozása a legkisebbeknek (0-12 év) nyújtott közös éneklést, játékot és népi ruhákba öltözést. Tóth Olivér Artúr kobzos-mesemondó „A Mitévő ember és a sárkány” című zenés, interaktív műsorával vonta be a gyermekeket az elveszett juhok felkutatásába.

A locsolóvers-mondó versenyen tíz felkészült gyermek mutatta be tudását, akiket a zsűri egyenként méltatott a nagyközönség előtt. A kerített ház pajtájában népi iparművészek mutatták be a hagyományos karcolásos, írókával viaszolt és levélrátétes tojásdíszítést.

A Szima-malom előtt a „Kovászos finomságok” műhely segítségével kelesztett tésztából fontak kalácsot a látogatók, melyet helyben meg is sütöttek. A malom emeletén a Nefelejcs Desszertműhely tartott süti-díszítő workshopot.

A múzeumi műhelyekben folyamatos alkotómunka zajlott: a takácsműhelyben tyúkos tojástartók készültek újrahasznosítással, a fazekasműhelyben agyagtárgyak, a kovácsműhelyben pedig Sibinger János kovácsmester irányításával kalapálhattak a gyermekek. A Magor Íjász Hagyományt Őrző Egyesületnél íjászat, emellett folyamatos pónikocsikázás, lábbal hajtós pónilovaglás, tojásfűzőcske, érmével való tojásbavágás és fakanalas tojáskergetés szórakoztatta a családokat. Tompa-Horváth Iringó néprajzos-muzeológus szakvezetési portatúrát tartott a skanzen házai között, a közösen feldíszített tojásfa pedig még hetekig hirdette az ünnep hangulatát.

5.4. „KOHÓ – ÉPÍTÉSZETI SOROZAT”

A Szombathelyi Képtárban megrendezett építészeti előadássorozat (pályázati azonosító: A2034/N0721, NKA Építőművészet Kollégiuma) a kortárs építészet legfontosabb trendjeit, fenntarthatósági kérdéseit és társadalmi szerepét mutatta be.

Az „Illúzió vagy valóság? Utazás a savariai mozaik körül” pódiumbeszélgetésen Csapláros Andrea ókortörténész és dr. Vasáros Zsolt építész a Járdányi Paulovics István Romkert történelmi emlékeiről és az egyedülálló római mozaikpadló-töredék sorsáról, restaurálásáról és jövőbeli bemutatásának terveiről beszélgettek.

A „Természetes építőanyagok, vályogépítészet napjainkban” előadáson Bihari Ádám építész oszlatta el a vályoggal kapcsolatos tévhiteket, bemutatva a modern hőszigetelési és nedvesség elleni védelmi technikákat, valamint a vályoggal végzett 3D-nyomtatási kísérleteket és az ipari csarnokok vályogból történő kivitelezhetőségét.

Az „Amikor az építész összeszövi az idő szálait” előadáson Gutowski Robert építész mutatta be a Budavári Királyi Palota rekonstrukciós munkáit, ahol a hauszmanni alapok és a modern kor lenyomatai fonódnak össze. Emellett bemutatta nemzetközi sikereit (a Sencseni Operaház és a jekatyerinburgi hangversenyerem díjazott terveit), valamint kiemelkedő hazai munkáit (pátyi templom, kőszegi műemlék-rekonstrukciók, csatai búcsújáráshely, pannonhalmi gimnáziumi fejlesztések).

A „Későmodern és brutalista építészet Magyarországon” alkalmával Wettstein Domonkos tartott átfogó prezentációt a hazai későmodern építészet történetéről a Bauhaustól kezdve Zalotay Elemér Szalagház-vízióján át a svájci Ziegelriedben épült organikus lakóházakig. Ezt követte Molnár Szabolcs (Paradigma Ariadne tervezőstúdió) rendkívül egyedi, irodalmi és filozófiai elemekkel átszőtt előadása „Promptok, kézikönyvek, falvédők és egy barátságtalan garázs” címmel, amely 99 képkockában mutatta be a stúdió kreatív tervezői filozófiáját.

A sorozat zárásaként Ludvig Dániel képzőművész vezetésével a résztvevők gyakorlati foglalkozás keretében kísérletezhettek az Ytong építőanyaggal, szobrászati formába öntve az építészeti gondolatokat.

5.5. „ÉPÍTETT EMLÉKEZET – SZAKMAI MÚLT ÉS JELEN A VASI SKANZEN FALAI KÖZÖTT”

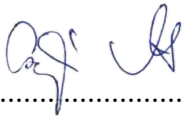
Ez a komplex népi építészeti szakmai program az Épített Örökség Kollégiuma támogatásával valósult meg, szorosan illeszkedve a Vasi Skanzen autentikus környezetéhez és a Közalapítvány műemlékvédelmi törekvéseihez. A program lehetőséget biztosított a hagyományos építési technikák dokumentálására, bemutatására, valamint a fa- és vályogszerkezetek megóvásához kapcsolódó gyakorlati ismeretek átadására, kiemelve az épített örökség megőrzésének generációkon átívelő fontosságát.

6. Összegzés és jövőkép

A 2025-ös naptári év a Savaria Történelmi Karnevál Közhasznú Közalapítvány életében a pénzügyi konszolidáció és a szakmai kiteljesedés időszaka volt. Finanziális nehézségek ellenére az Alapítvány magasszintű szakmai munkát végez.

A szakmai tevékenységek terén az Interreg HOUSES to go projekt elméleti és gyakorlati fázisának sikeres összekötése, valamint a négy tájház elindított, havi szintű személyes mentorálása hosszú távon is fenntartható és önellátó működést tesz lehetővé a határtérség kulturális helyszínein. Az NKA támogatásával megvalósult rendezvénysorozatok és családi napok bebizonyították, hogy a múzeumi hálózat, a társtudományok és a kortárs művészeti ágak képesek együtt olyan széles rétegeket vonzó, magas szakmai színvonalú programokat nyújtani, amelyek egyszerre ápolják a múlt értékeit és reagálnak a jelen társadalmi kérdéseire.

Szombathely, 2026. augusztus 28.

.....
Csapláros Andrea

kuratórium elnöke

Savaria Történelmi Karnevál Közhasznú Közalapítvány